Próbagyártás a Taurus új üzemében

Nem egész három évvel a kivitelezést megelőző hitelszerződések után, s *hat hónappal korábban a tervezettnél* megkezdődött a próbaüzem a Taurus Gumiipari Vállalat új nyíregyházi, mezőgazdasági abroncsokat gyártó részlegében. Elkészültek az első textilradiál mezőgazdasági abroncsok, jelezvén: *sikerrel vizsgáznak az egymilliárd forintos beruházás gépsorai.* A gumiipari vállalat Szabolcs-Szatmár megyei bázisának legújabb létesítményében a teljes termelés megindulásával *évente 210 ezer mezőgazdasági abroncsot gyártanak majd* azok a dolgozók, akiknek nagy része a kivitelezés idején a budapesti anyagyárban sajátította el az abroncsgyártás tudnivalóit.

Az esztendő végéig tartó próbaüzem során 40 ezer abroncsot készítenek Nyíregyházán. A gyár több régi partnere tesztelésre is kap az első termékekből, hogy közelebbről ismerkedhessen meg azok paramétereivel.

(MTI)

Ikarusok vizsgája

Az Ikarus új gyártmánycsaládjából, a modern csuklós — 282-es típusú — buszokból a Budapesti Közlekedési Vállalat négyet állított forgalomba.

Az új autóbuszcsalád a kényelmesebb tömegközlekedést szolgálja: az előző, 280-as típusban 35 utasnak, az új 282-esben 49 utasnak jut ülőhely. A járművek konstrukciója nem különbözik a megszokott elődökétől. Csupán „megnyúltak" az új buszok; hosszuk 18 méter, vagyis másfél méterrel hosszabbak.

Bértömeg

A közgazdasági példabeszéd szerint, az utcaseprőt nem azért kell fizetni, hogy sepregessen, hanem, hogy az utca tiszta legyen. Az elv világos, a gyakorlat viszont sorra produkálja a váratlannak tetsző helyzeteket. Így azt, hogy bér is van, tisztítandó út is van, de a munkára nincs elég jelentkező. A köztisztasággal foglalkozó vállalat egyik lehetősége — amennyiben ezt a reá vonatkozó előírások megengedik —, felosztani a meglevő létszámra a teljes bérmennyiséget, s ennek fejében többletmunkát követelni, azaz, úgy megnövelni az egy-egy dolgozóra jutó, rendben tartandó útszakaszt, hogy mindenütt legyen a feladatnak gazdája.

Példánk — ma már — nem számít ritkaságnak a gazdálkodó szervek gyakorlatában. A fokozatosan terjedő bértömeg-gazdálkodás kétségtelenül a teljesítménytartalékok fölszabadítója lehet, hiszen — látszatra — egyetlen kötöttséget jelöl meg: a vállalatnál — a szövetkezetnél — dolgozóknak kifizetett összes bér évi mennyiségét, mondjuk, tízmillió forintot. Ennek a summának a túllépése szankciókkal jár; a részesedési alap terhére a költségvetésnek járulékot kell befizetni, mégpedig progresszíven emelkedő kulcs szerint. Ennek indoka a bérkiáramlás ésszerű korlátozása, bár kétségtelen: ugyanakkor valamelyest lefékeződik a bértömeg-gazdálkodásban rejlő ösztönzés is. Ha viszont a cég nem lépi túl a tízmilliós — példabeli — keretet, akkor önállóan, tetszése — érdeke — szerint dönthet arról, hogy feladatai ellátásához megelégszik-e száz emberrel, s ad-e neki havi 8 ezer 333 forintos átlagkeresetet, vagy ezt a létszámot megtoldja további hetvenöt fővel, igaz, akkor az átlagkereset 4 ezer 761 forintra csökken.

Napjainkban a bértömeg-szabályozásnak két fő típusa használatos. Az egyik az abszolút, a másik a relatív bértömeg meghatározása. Az első forma a kifizethető bér összegét függetleníti a vállalati tevékenységtől, s a bértömeget legtöbbször kívülről, az irányító szervek írják elő a gazdálkodónak. Főként ott alkalmazzák, ahol nincs mód a vállalati teljesítmény és a bérfejlesztés összekapcsolására, s így a bérnövekedés a bértömeg meghatározott százalékát teheti ki. Szerepe van ott is, ahol — népgazdasági érdekeltségből — a létszám további bővítését nem tartják kívánatosnak, esetleg mérséklendőnek vélik. Ilyen alapon gazdálkodnak a bérrel például a tervező, a beruházást lebonyolító vállalatok, a kutatóintézetek, ez érvényesül a városi tömegközlekedésben, a vasútnál. A másik formánál a vállalat tevékenysége egyben meghatározója a fölhasználható bér mennyiségének is, bizonyos automatizmusok segítségével. Így például — de nem minden esetben — a vállalat által a hozzáadott érték egyszázalékos növekedése automatikusan lehetővé teszi a bérek összegének 0,4 százalékos gyarapítását stb. A cég tehát választhat: ha növeli a hozzáadott értéket, akkor vagy emeli a már ott dolgozók keresetét, vagy új munkaerőket vesz fel, ha működésének gazdaságossága ez utóbbit indokolja.

Volt idő — nem is olyan régen —, amikor az úgynevezett biztosított bértömeg-növekedés kényelmes támaszként szolgált a gazdálkodóknak mert az mindenképpen járt. Ma egyre inkább abba az irányba halad az ösztönzés, a szabályozás, hogy a bérnövekményt teljesítménynövekmény alapozza meg, azaz érvényesüljön a valamit valamiért elve. Persze, önmagában a bértömeg-gazdálkodás sem tud segíteni azon, hogy például — amint azt egy fölmérés kiderítette — a vállalatoknál kutatással, fejlesztéssel foglalkozók átlagos havi bére 10—22 százalékkal — összességében 16,3 százalékkal — volt csak nagyobb a teljes, nem fizikai foglalkozású állomány átlagos bérénél.

Mint a példa is bizonyítja: a lehetőségeket jobban ki kellene használni, mert a bértömeg-gazdálkodás a teljesítménytartalékok föltárásának ugyan eredményes formája, de ma még jórészt csak ígérete.

Veress Tamás

Zöldségellátásunk

Termelők és kereskedők

Zöldségszezon van. Aki erről akarja informálni az olvasót, óhatatlanul szembetalálja magát az egész bonyolult kérdéskörrel: milyen úton, miféle érdekek által kormányozva, milyen minőségben és mennyiért jut el a zöldség a fóliaháztól, termőföldtől a fogyasztó asztaláig. Erről beszélgettünk a Csongrád megyei ZÖLDÉRT áruforgalmi főosztályának vezetőjével, *Marsi Mihállyal* és helyettesével, *Lengyel Árpáddal.* Ők ismertették a zöldségellátás jelenlegi helyzetét és a felvásárlók álláspontját. *Dr. Tóth Mihály* megyei főkertész a zöldségtermelők véleményével egészítette ki a hallottakat.

*

— *Kezdjük az időjárással...*

Lengyel Árpád: — Rapszodikus volt a tavasz, aszállyal érkezett a nyár. A szárazság az öntözések ellenére súlyos károkat okozott. Később túl sok csapadék hullott, kevés volt a napfény. Az eső után életre kapó szabadföldi zöldségek késve érkeznek; csak júliusban indult meg jelentős felfutás. Az első félévi tervet 80 százalékra teljesítettük. Kevesebbet vásároltunk fel salátából, újburgonyából, sárgarépából és zöldborsóból, mint tavaly. Most végre utolérte magát az időjárás, ez meg is látszik a júliusi szállítmányokon. Tavaly július 23-ig 31 vagon zöldpaprikát vásároltunk fel, idén 61-et. Uborkából a tavalyi 52-vel szemben 74, zöldbabból 8,5 helyett 12 vagonnal értékesített a ZÖLDÉRT. Kitolódott ugyan a termés ideje, de megtermett a zöldség.

— *A hirtelen megnövekedett zöldségtömeg nem okozott fennakadásokat? Panaszkodtak-e a termelők?*

Dr. Tóth Mihály: — Nem tudok ilyesmiről. De ha előfordul is, a termelők nem panaszkodnak, hanem elviszik maguk a piacra az árujukat.

— *Ezért vásárolt fel bizonyos cikkekből kevesebbet a ZÖLDÉRT?*

— Salátából például a tőrothadás miatt. De az újburgonyánál komoly árproblémák jelentkeztek.

— *Hogyan alakulnak az idei zöldségárak?*

Marsi Mihály: — Jóval alacsonyabbak a tavalyinál. Július 26—27-i adatokat mondok: tavaly 1 kiló első osztályú paprikát 24 forintért vettünk a termelőtől, 28-ért adtuk tovább. Idén 6 forint a felvásárlási, 9 a fogyasztói ár. Paradicsomot tavaly ilyenkor 12 forintért vettünk, 15-ért adtunk. Most 2,40-ért vásárolunk, 5 forintért árusítjuk.

— *Több mint százszázalékos árrés. Nem sok ez egy kicsit?*

— Minél olcsóbb árut forgalmazunk, százalékban annál nagyobb az árrés. Vannak bizonyos állandó költségeink, amelyek nem függenek a felvásárlási ártól. Öt vagon árut száz kilométerre akkor is annyiba kerül elszállítani, ha 3 forintért vásároljuk, akkor is, ha 25-ért.

— *Vagyis a ZÖLDÉRT inkább abban érdekelt, hogy kevesebb, de drágább árut forgalmazzon.*

— Nem lehet így fogalmazni: a ZÖLDÉRT-nek életszínvonal-politikai szempontjai is vannak. Ehhez pedig olcsó áron, nagy tömegű zöldséget kell értékesítenünk.

Dr. Tóth Mihály: — Ha a piacon alacsony árral és friss áruval jelennének meg, akkor az elfogadható lenne. A tavaly ilyenkori árakkal pedig irreális az összehasonlítás: akkor hűvös, esős nyár volt, most hamarabb érnek be a szabadföldi zöldségek.

— *A magánkereskedőnek Zsiguli Combival is megéri bejönni a szegedi piacra. A ZÖLDÉRT nagy rakfelületű teherautókkal, nagy tételekben, feltehetőleg olcsóbban szállít.*

Marsi Mihály: — A ZÖLDÉRT-nek a vállalat egyéb költségeit, az adminisztrációt is ki kell gazdálkodnia. Egyes termékeket esetenként alacsonyabb áron tudunk továbbadni, mint ahogy felvásároltuk.

Lengyel Árpád: — A magánkereskedő zsebből fizet. Mi ezt nem tehetjük. Nálunk azonnal felvetik a tisztességtelen haszon kérdését. A maszek annyit keres az árun, amennyit a konjunktúra lehetővé tesz. A termelők sajnálják az árrést a kereskedelemtől; nem veszik tudomásul, hogy a szállítás, raktározás, csomagolás értékteremtő folyamat.

Dr. Tóth Mihály: — Őszi érésű, raktározott árunál ez érthető. Akkor is érthető, ha megváltoztatják a feldolgozottság szintjét. Nyáron, a friss árut azonban csak szállítani kell, de gyorsan. Ezért viszik el maguk a termelők a piacra a zöldséget. A magánkereskedők haszna ezzel mérséklődik. Ha a termelő nem vinné a fogyasztóhoz az árut, nem biztos, hogy olcsóbb lenne. A kereskedelem szabad: egészségtelen, ha valakinek monopolhelyzete van. A gazdasági törvényeket megfelelő módon kihasználva kell megszervezni a zöldség termelését és értékesítését.

Lengyel Árpád: — Érdekes a termelők lélektana. Elviszik a zöldséget, mondjuk a Bosnyák térre. Eladják, amennyiért megveszik és megnyugszanak: ennyi volt az áru. De ha nekünk szállítják, azt hiszik, rossz boltot csináltak, hiszen még mi is keresni akarunk rajta. Így nem lehet szervezetten kereskedni, ha keresleti piac esetén megkerülik a ZÖLDÉRT-et, kínálati piackor azonban a szerződésre hivatkoznak. A szerződéses fegyelmen van mit javítani.

Dr. Tóth Mihály: — Ezt a termelők is mondhatják.

— *Jó ez a helyzet a ZÖLDÉRT-nek?*

Lengyel Árpád: — Nem.

— *A termelőnek?*

Dr. Tóth Mihály: — Nekik sem. A szállításkor autó, munkások kellenek. Ezeket más, fontos munkából kell kivonni. Ha az átvevőhelyen megfelelő árat adnának, senki nem vinné maga a piacra...

Folytathatnánk az érvek sorolását. Nem tesszük. A döntést is az olvasóra bízzuk: kinek, miben és menynyire van igaza. Kérdésünk is csak annyi, *ha senkinek sem jó a jelenlegi helyzet, mi tartja fenn? Mi akadályozza a kibontakozást?*

A zöldség útjának végállomásáról: a fogyasztóról is sok szó esik. Az ő érdekeire hivatkoznak a termelők is, kereskedők is. Ebben az üzletben manőverezhet a termelő is, a kereskedő is. Kettejük ellentmondásos viszonyának a fogyasztó a kiszolgáltatottja. Nem mintha a fogyasztó angyal lenne: ha 3,60-ba kerülne egy kiló első osztályú őszibarack, ugyanúgy pazarolná, kukába szórná, ahogy a kenyérrel tette. De ebben a zöldséges játszmában neki adut nem osztottak.

Tanács István

Bútor-választék

A győri Cardo Bútorgyárban az igényekhez igazodva az idén nagy mennyiségben gyártanak ágyneműtartókat, komódokat és előszobafalakat. Hamarosan szállítanak az üzletekbe.

(MTI)

Kutatófúrások

A Tisza—III. vízlépcső építésének előkészítő munkálatai megkezdődtek Csongrád város határában. A Nógrádi Szénbányák Földtani Kutató és Külszínfejtési Üzemének egyik brigádja az alpári nyári gát közelében kisebb mélységű kutakat fúr, közben talaj- és vízmintákat vesznek, laboratóriumi vizsgálatokra. A brigád éjjel-nappali műszakban dolgozik, és a kijelölt körzetben egymáshoz közel nagyon sok kutatófúrást végez. Aprólékos munkájukra jellemző, hogy nyolcvan centiméteres mélységenként vesznek egy-egy talajmintát

Árpád-ünnepség Ópusztaszeren

Sokszínű program alkotmányunk ünnepén

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa és Csongrád megyei bizottsága a Csongrád megyei tanáccsal karöltve idén is megrendezi alkotmányunk ünnepén az Árpád-emlékünnepséget Ópusztaszeren. A megyei pártbizottság iránymutatása alapján működő operatív bizottság tegnap tartotta első tanácskozását.

A feladatokról Szabó G. László, a megyei tanács elnökhelyettese szólt. Ezt követően sorra vették: kinek mi a feladata az ünnepség sikere érdekében. Ismertették ugyanakkor az ünnepség programjának tervezetét is. Reggel 9-kor térzene fogadja majd a megye helységeiből összesereglett több ezres közönséget. Ugyanúgy mint tavaly, a néphadsereg hódmezővásárhelyi helyőrségének fúvószenekara szerepel. Az ünnepi nagygyűlés 10 órakor kezdődik. Tizenegy órakor lép a pódiumra a KISZ Központi Művészegyüttese, és sokszínű műsorral, hiszen nemcsak a Rajkó zenekar, hanem a tánckar és a kórus is fellép.

Délután három színhelyen is lesz kulturális műsor. Az elsőn a KISZ Központi Művészegyüttese szórakoztatja a közönséget zenével, népdalokkal, táncprodukciókkal. A másik színpadon (a kulturális és a vásárutca találkozásánál) lesz a tápéi népi együttes lakodalmasának bemutatója, s itt mutatkozik be a sándorfalvi citeraegyüttes, itt lesz a budapesti Skála Áruház műsoros divatbemutatója is.

A harmadik színhely a lóversenypálya, ahol bemutatókat láthat a közönség.

Amint a tegnapi tanácskozáson elmondották, az idén a tavalyinál is jobban felkészültek a vendéglátó vállalatok. Több lesz az ülőhely azokon a helyeken, ahol az egybegyűltek elfogyaszthatják a jó ízű étkeket. A döntő szerep a kisteleki ÁFÉSZ-re vár. Részt vesz a vendéglátásban a sándorfalvi ÁFÉSZ, a Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat és az Alföldi Vendéglátó Vállalat is. A szervezők úgy tervezik, hogy az egyik üzletsorban népművészeti vásár is lesz.

Az operatív bizottság tagjai tegnap délután autóbusszal a helyszínre látogattak, hogy felmérjék, melyek a legfontosabb itteni teendők az ünnepség sikere érdekében.

Színház is lesz a kastélyban

Befejező szakaszához érkezett a körmendi Batthyány-kastély felújítása. A kastély annak idején a város egykori vízivárának alapjaira épült. Tulajdonosa, a Batthyány család több mint 300 évig volt földesura Körmendnek. Az épületet a tervek szerint november 7-én adják át — eredeti szépségében — a városnak. Egyebek mellett 450 személyes színháztermet avatnak benne, és itt kap helyet a Rába Múzeum helytörténeti, biológiai és néprajzi anyaga is.

(MTI)